

Μιχαήλ Μπακούνιν: απόσπασμα το “Η Κνουτογερμανική Αυτοκρατορία και η Κοινωνική Επανάσταση”

"Θα ήθελα μόνο να εστιάσω την προσοχή στους άκαμπτους θεωρητικούς της απελευθέρωσης του προλεταριάτου, οι οποίοι είναι άδικοι απέναντι στους Παριζιάνους φίλους μας. Διότι ανάμεσα στις τελειότερες θεωρίες και την πρακτική τους εφαρμογή υπάρχει μια τεράστια απόσταση, που δεν μπορεί να καλυφθεί μέσα σε λίγες μέρες....

Το μόνο, που μπορούν να κάνουν τα άτομα αυτά, είναι να επεξεργασθούν, να αποσαφηνίσουν και να διαδώσουν τις ιδέες, που ανταποκρίνονται στο λαϊκό αίσθημα και, ακόμη, να συμβάλλουν, με την ακατάπαυστη δράση τους στην οργάνωση της φυσικής δύναμης των μαζών - αλλά τίποτε περισσότερο από αυτό. Ο,τιδήποτε άλλο, δεν πρέπει και δεν μπορεί να γίνει παρά μόνο, μέσω της δράσης των ίδιων των μαζών. Διαφορετικά το αποτέλεσμα θα ήταν μια πολιτική δικτατορία, δηλαδή η ανασύσταση του Κράτους, των προνομίων, των αδικιών και όλων των κοινωνικών αυθαιρεσιών που είναι εγγενείς στο Κράτος, και θα καταλήγαμε, μέσω ενός πλάγιου αλλά λογικού δρόμου, στην επανεγκαθίδρυση της πολιτικής, κοινωνικής και οικονομικής υποδούλωσης των λαϊκών μαζών....

Αντιθέτως προς την αντίληψη του εξουσιαστικού κομμουνισμού, κατά την γνώμη μου εντελώς λανθασμένη, ότι μια κοινωνική επανάσταση μπορεί να θεσπισθεί με διατάγματα και να οργανωθεί, είτε από μια δικτατορία, είτε από μια συντακτική συνέλευση, που έχει προκύψει από μια πολιτική επανάσταση, οι φίλοι μας, οι Παριζιάνοι σοσιαλιστές, σκέφτηκαν ότι η επανάσταση δεν θα μπορούσε να πραγματοποιηθεί και να αναπτυχθεί πλήρως, παρά μόνο μέσω της αυθόρμητης και συνεχούς δράσης των μαζών, των λαϊκών ομάδων και ενώσεων.

Οι φίλοι μας στο Παρίσι είχαν απόλυτο δίκιο. Διότι, πού είναι αυτός ο αρχηγός, όσο ευφυής κι αν είναι, ή - αν θέλουμε να μιλήσουμε περί μιας συλλογικής δικτατορίας, ακόμα κι αν την αποτελούσαν πολλές εκατοντάδες άτομα προικισμένα με ανώτερες ικανότητες - πού είναι αυτά τα εξαιρετα πνεύματα, τα οποία θα είναι ικανά να αντιμετωπίσουν την άπειρη πολυπλοκότητα και ποικιλία των πραγματικών συμφερόντων, επιδιώξεων, επιθυμιών και αναγκών, που συνθέτουν την συλλογική θέληση ενός λαού, και να επινοήσουν μια κοινωνική οργάνωση που θα μπορέσει να ικανοποιήσει τους πάντες;

Η οργάνωση αυτή δεν θα είναι τίποτε άλλο, παρά μια προκρούστεια κλίνη πάνω στην οποία η, περισσότερο ή λιγότερο, εμφανής βία του Κράτους θα μπορεί να εξαναγκάσει την δύστυχη κοινωνία να ξαπλώσει. Αυτό συνέβαινε πάντοτε έως τώρα, κι αυτό ακριβώς το παλιό σύστημα οργάνωσης, μέσω της βίας, είναι εκείνο, στο οποίο πρέπει να θέσει τέλος η κοινωνική επανάσταση, αποδίδοντας στις μάζες, στις ομάδες, στις κομμούνες, στις ενώσεις και στα ίδια τα άτομα την απόλυτη ελευθερία τους, και καταστρέφοντας οριστικά την αιτία όλης της βίας, την εξουσία κι αυτήν την ίδια την ύπαρξη του Κράτους. ... Η μελλοντική κοινωνία οφείλει, απλώς, να οργανωθεί, εκ των κάτω προς τα άνω, μέσω της ελεύθερης ένωσης και ομοσπονδοποίησης των εργατών: αρχικά στις ενώσεις και μετά στις κομμούνες, ύστερα στις περιφέρειες και στα έθνη και τέλος, σε μια μεγάλη διεθνή και παγκόσμια ομοσπονδία. Τότε μόνο θα υλοποιηθούν η αληθινή και ζωντανή τάξη της ελευθερίας και η γενική ευημερία. Αυτή είναι η κοινωνική τάξη πραγμάτων, η οποία, αντί να αρνείται τα συμφέροντα των ατόμων και της κοινωνίας, αντιθέτως θα τα επιβεβαιώνει και θα τα εναρμονίζει. ..."

"Θα ήθελα μόνο να εστιάσω την προσοχή στους άκαμπτους θεωρητικούς της απελευθέρωσης του προλεταριάτου, οι οποίοι είναι άδικοι απέναντι στους Παριζιάνους φίλους μας. Διότι ανάμεσα στις τελειότερες θεωρίες και την πρακτική τους εφαρμογή υπάρχει μια τεράστια απόσταση, που δεν μπορεί να καλυφθεί μέσα σε λίγες μέρες....

Το μόνο, που μπορούν να κάνουν τα άτομα αυτά, είναι να επεξεργασθούν, να αποσαφηνίσουν και να διαδώσουν τις ιδέες, που ανταποκρίνονται στο λαϊκό αίσθημα και, ακόμη, να συμβάλλουν, με την ακατάπαυστη δράση τους στην οργάνωση της φυσικής δύναμης των μαζών - αλλά τίποτε περισσότερο από αυτό. Ο,τιδήποτε άλλο, δεν πρέπει και δεν μπορεί να γίνει παρά μόνο, μέσω της δράσης των ίδιων των μαζών. Διαφορετικά το αποτέλεσμα θα ήταν μια πολιτική δικτατορία, δηλαδή η ανασύσταση του Κράτους, των προνομίων, των αδικιών και όλων των κοινωνικών αυθαιρεσιών που είναι εγγενείς στο Κράτος, και θα καταλήγαμε, μέσω ενός πλάγιου αλλά λογικού δρόμου, στην επανεγκαθίδρυση της πολιτικής, κοινωνικής και οικονομικής υποδούλωσης των λαϊκών μαζών....

Αντιθέτως προς την αντίληψη του εξουσιαστικού κομμουνισμού, κατά την γνώμη μου εντελώς λανθασμένη, ότι μια κοινωνική επανάσταση μπορεί να θεσπισθεί με διατάγματα και να οργανωθεί, είτε από μια δικτατορία, είτε από μια συντακτική

συνέλευση, που έχει προκύψει από μια πολιτική επανάσταση, οι φίλοι μας, οι Παριζιάνοι σοσιαλιστές, σκέφτηκαν ότι η επανάσταση δεν θα μπορούσε να πραγματοποιηθεί και να αναπτυχθεί πλήρως, παρά μόνο μέσω της αυθόρμητης και συνεχούς δράσης των μαζών, των λαϊκών ομάδων και ενώσεων.

Οι φίλοι μας στο Παρίσι είχαν απόλυτο δίκιο. Διότι, πού είναι αυτός ο αρχηγός, όσο ευφυής κι αν είναι, ή - αν θέλουμε να μιλήσουμε περί μιας συλλογικής δικτατορίας, ακόμα κι αν την αποτελούσαν πολλές εκατοντάδες άτομα προικισμένα με ανώτερες ικανότητες - πού είναι αυτά τα εξαιρετικά πνεύματα, τα οποία θα είναι ικανά να αντιμετωπίσουν την άπειρη πολυπλοκότητα και ποικιλία των πραγματικών συμφερόντων, επιδιώξεων, επιθυμιών και αναγκών, που συνθέτουν την συλλογική θέληση ενός λαού, και να επινοήσουν μια κοινωνική οργάνωση που θα μπορέσει να ικανοποιήσει τους πάντες;

Η οργάνωση αυτή δεν θα είναι τίποτε άλλο, παρά μια προκρούστεια κλίνη πάνω στην οποία η, περισσότερο ή λιγότερο, εμφανής βία του Κράτους θα μπορεί να εξαναγκάσει την δύστυχη κοινωνία να ξαπλώσει. Αυτό συνέβαινε πάντοτε έως τώρα, κι αυτό ακριβώς το παλιό σύστημα οργάνωσης, μέσω της βίας, είναι εκείνο, στο οποίο πρέπει να θέσει τέλος η κοινωνική επανάσταση, αποδίδοντας στις μάζες, στις ομάδες, στις κομμούνες, στις ενώσεις και στα ίδια τα άτομα την απόλυτη ελευθερία τους, και καταστρέφοντας οριστικά την αιτία όλης της βίας, την εξουσία κι αυτήν την ίδια την ύπαρξη του Κράτους. ... Η μελλοντική κοινωνία οφείλει, απλώς, να οργανωθεί, εκ των κάτω προς τα άνω, μέσω της ελεύθερης ένωσης και ομοσπονδοποίησης των εργατών: αρχικά στις ενώσεις και μετά στις κομμούνες, ύστερα στις περιφέρειες και στα έθνη και τέλος, σε μια μεγάλη διεθνή και παγκόσμια ομοσπονδία. Τότε μόνο θα υλοποιηθούν η αληθινή και ζωντανή τάξη της ελευθερίας και η γενική ευημερία. Αυτή είναι η κοινωνική τάξη πραγμάτων, η οποία, αντί να αρνείται τα συμφέροντα των ατόμων και της κοινωνίας, αντιθέτως θα τα επιβεβαιώνει και θα τα εναρμονίζει. ..."

Μιχαήλ Μπακούνιν: από το "Η Κνουτογερμανική Αυτοκρατορία και η Κοινωνική Επανάσταση". (από Ούτε θεός – ούτε αφέντης)